

Број/Број: 01/2,02/2-28-422/13
Сарајево/Sarajevo, 26. 11. 2013.

PRIMLJENO: 06.12.2013			
ORGANIZACIONA JEDINICA	KLASIFIKACIONA OZNAKA	VRSTA	SRJ priloga

INFORMACIJA

o održanoj stručnoj debati o temi:

„Obveze Bosne i Hercegovine u primjeni pravne stečevine Europske unije u sektoru energetike prema Sporazumu o Energetskoj zajednici“

Sarajevo, 26. studenoga 2013.

(Plava dvorana, IV. kat, 10 sati)

Stručnu debatu zajednički su organizirali Povjerenstvo za vanjske poslove Zastupničkog doma i Povjerenstvo za vanjsku i trgovinsku politiku, carine, promet i veze Doma naroda PSBiH.

Stručnom debatom predsjedali su: Mirza Kušljugić, predsjedatelj Povjerenstva za vanjske poslove Zastupničkog doma, i Stjepan Krešić, prvi zamjenik predsjedatelja Povjerenstva za vanjsku i trgovinsku politiku, carine, promet i veze Doma naroda.

Od članova Parlamentarne skupštine BiH, debati su još bili nazočni: Ante Domazet, Nermina Zaimović-Uzunović, Mladen Ivanković Lijanović i Aleksandra Pandurević, zastupnici u Zastupničkom domu PSBiH.

Iz Delegacije Europske unije u BiH debati su bili nazočni: Renzo Davidi, zamjenik voditelja Delegacije Europske unije u BiH, te Amela Ibričević, politička savjetnica, i Saša Rajajić, savjetnik za medije u Delegaciji EU u BiH.

Iz Tajništva Energetske zajednice u Beču bili su nazočni Janez Kopač, direktor Tajništva, i Barbara Jaksova, službenica za komunikacije.

Ostali nazočni: Josip Dolić, izvršni direktor Neovisnog operatora sustava (NOS), Mirsad Salkić, predsjedatelj, Nikola Pejić i Milorad Tuševljak, članovi Državnog regulatornog povjerenstva za električnu energiju (DERK), Risto Mandrapa, predsjednik, Đulizara Hadžimustafić i Sanela Pokrajčić, članovi Regulatornog povjerenstva za energiju u FBiH (FERK), Edin Zametica, predsjednik Radne skupine Regulatornog odbora Energetske zajednice (DERK), Mubera Bičakčić i Boško Kenjić, voditelji odsjeka, Admir Softić, savjetnik i Milan Papaz, stručni suradnik u Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, Biljana Grujić, prva tajnica u Ministarstvu vanjskih poslova BiH, Darko Pranjić, voditelj odsjeka u Federalnom ministarstvu energije, rudarstva i industrije, Mladen Štaka, član i

zamjenik predsjednika Regulatorne komisije za energetiku RS-a (RERS), Ognjen Marković, direktor, i Mak Kamenica, zamjenik direktora projekta USAID-REAP, Neđo Kapetina, nevladin sektor, i Nijaz Dizdarević, savjetnik u Energetskom institute, Hrvoje Požar iz Zagreba i povremeni stariji stručnjak za tehnička pitanja na projektu EU "Izrada zakonodavnog okvira za električnu energiju u Bosni i Hercegovini u skladu s pravnom stečevinom Europske unije".

Debati su također bili nazočni: Nenad Pandurević, tajnik, i Dobrinka Savić, stručna suradnica u Povjerenstvu za vanjsku i trgovinsku politiku, carine, promet i veze Doma naroda, Željko Ivanković, stručni savjetnik, i Miroslav Stanišić, stručni suradnik u Povjerenstvu za vanjske poslove Zastupničkog doma PSBiH, te Zoran Brkić, stručni suradnik u Sektoru za odnose s javnošću Tajništva PSBiH.

Debatu je pratio i veliki broj predstavnika elektroničkih i pisanih medija.

Kraćim uvodnim izlaganjima stručnu debatu otvorili su predsjedatelj Mirza Kušljugić i Stjepan Krešić, nakon čega se nazočnima obratio **Renzo Davidi** u ime Delegacije EU u BiH. Na početku je pozdravio organiziranje ove debate i izrazio zahvalnost g. Kopaču na nazočenju. U svome je izlaganju naglasio značaj energetskeg sektora za razvoj svake zemlje, pa tako i BiH. Posebice je istaknuo potencijale BiH na području energetike. Podsjetio je, da je prema posljednjem izvješću o napretku, BiH ostvarila nedovoljne rezultate na području energetike. Također je podsjetio na nefunkcionalnost Elektroprijenosa i potrebu da što prije bude postignuta njegova puna funkcionalnost. Istaknuo je da je BiH na području energetskeg sektora očekuje mnogo obveza te treba što je moguće brže raditi na njihovom ispunjavanju. Dodao je kako su međunarodna zajednica, a naročito Europska unija, uložili mnogo sredstava u razvoj energetskeg sektora u BiH, podsjetivši da je upravo u tijeku provedba projekta EU: "Izrada zakonodavnog okvira za električnu energiju u Bosni i Hercegovini u skladu s pravnom stečevinom Europske unije".

Janez Kopač u svojoj je prezentaciji predstavio osnovne informacije o uspostavi i funkcioniranju Energetske zajednice. Istaknuo je da je Energetska zajednica bila prva organizacije na teritoriju bivše Jugoslavije (izuzev Slovenije, koja je već tada bila u EU, 2005.) koja je, osim suradnje u energetskeg sektoru, trebala pridonijeti i regionalnoj suradnji i zbližavanju zemalja regije. Uz zemlje regije, sada su članice EZ-a Moldavija i Ukrajina, a status promatrača imaju Turska, Armenija i Norveška. EZ je u pogledu svoje institucionalne strukture i načina funkcioniranja jedna "mini Europska unija". Ima svoje Vijeće ministara, zatim Stalnu skupinu visokih predstavnika, Regulatorni odbor, Tajništvo i forume (za električnu energiju, za naftu, za plin, za socijalna pitanja). Najveći dio proračuna (95%) osigurav Europska unija. Godišnja kontribucija BiH iznosi 0,22% ili oko 7.500 eura. Vremenom su se nadležnosti EZ-a širile tako da danas pokriva širok spekatar pitanja: plin, električna energija, nafta, okoliš, zaštita konkurencije i državna potpora, obnovljivi izvori energije, energetska učinkovitost i statistika.

G. Kopač upoznao je nazočne i s nedavnom odlukom Vijeća ministara EZ-a, koje je po prvi put od svoga osnutka utvrdilo povredu Ugovora o EZ-u od strane Bosne i Hercegovine u vezi s njezinim pravnim okvirom u sektoru plina. Dodao je da su pokrenute i druge procedure protiv Bosne i Hercegovine u vezi sa sadržajem sumpora u gorivima, kao i zbog nepoštivanja direktive o energetske učinkovitosti. Objasnio je kako je EZ jedna vrsta čekaonice za EU i usvajanje *acquisa* EU-a iz područja energije, kako je to predviđeno Ugovorom o EZ-u, jedan je od ključnih preduvjeta na putu k članstvu u EU. U vezi s Elektroprijenosom istaknuo je da nefunkcioniranje te kompanije može veoma ozbiljno ugroziti sigurnu opskrbu električnom energijom. Kazao je kako je razočaran time što Bosna i Hercegovina još nije dostavila nacionalni strateški dokument u sektoru energije, jer je to jedan od ključnih preduvjeta za dobivanje sredstava iz IPA fondova za područje energetike u idućem razdoblju (2014.-2020.).

U nastavku je predstavio ostvarene rezultate i obveze koje po pojedinim područjima EZ-a očekuju Bosnu i Hercegovinu u idućem razdoblju (u privitku je dana potpuna prezentacija g. Kopača).

Nakon izlaganja g. Kopača uslijedilo je vrijeme za pitanja i raspravu.

Mirza Kušljugić pohvalio je prezentaciju g. Kopača i posebice izdvojio dio koji se odnosi na obvezu BiH glede preuzimanju *acquisa* Energetske zajednice. Dodao je da na državnoj razini moraju postojati određena institucionalna infrastruktura i strateški dokumenti. Upitao je g. Kopača, s obzirom na to da dobro poznaje situaciju u BiH, koje su mogućnosti i načini da se ova kritična pitanja barem malo poprave.

Janez Kopač u odgovoru je naglasio kako za određena pitanja BiH ima rok za usvajanje mjerodavnog zakonodavstva u skladu s uredbama i direktivama EU do lipnja iduće godine, a koncem rujna ili u listopadu bit će održan sljedeći sastanak Vijeća ministara EZ-a na kojemu će se razmatrati napredak u ispunjavanju obveza. Dodao je kako su sve zemlje dostavile nacionalne strateške dokumente (*Country Strategy Paper*), premda nisu svi zadovoljavajuće kvalitete. Nadalje je istaknuo kako se sada razgovara o raspodjeli IPA sredstava za razdoblje 2014.-2020. O tome će biti odlučeno najkasnije do kraja godine, pa BiH i zbog toga mora djelovati brzo ukoliko ne želi ostati bez IPA sredstava u sektoru energetike.

Aleksandra Pandurević istaknula je da je Republika Srpska usvojila veliki dio zakonodavstva iz područja energetike, što nije slučaj u Federaciji BiH. U vezi s tim je postavila pitanje je li za Energetsku zajednicu prihvatljivo da oba entiteta donesu usklađene propise s direktivama i uredbama EU. Nadalje je istaknula kako je Vlada Republike Srpske dostavila zahtjev Vijeću ministara BiH za davanje suglasnosti na to da se električna energija iz elektrana čija je izgradnja planirana na području srednje Drine računa kao udio Italije u ispunjavanju njenih obveza u pogledu kvote energije iz obnovljivih izvora do 2020. godine. Ako se to ostvari, onda Republika Srpska i BiH ne bi bili u mogućnosti ispuniti svoje obveze u pogledu energije iz obnovljivih izvora do 2020. godine. Može li to potencijalno biti prepreka za članstvo BiH u EU, ako bi ispunili sve druge uvjete za prijam?

Milorad Tuševljak postavio je pitanje bi li usklađivanje zakonodavstva, koje bi donijeli entiteti u skladu s Trećim energetske paketa, bilo prihvatljivo za EZ tako što će se na državnoj razini formirati jedan autoritet za područje električne energije i plina za potrebe komunikacije prema vani, a da sve ostalo bude u nadležnosti entiteta.

Mladen Ivanković Lijanović postavio je pitanje - ukoliko BiH ne dobije IPA sredstva za područje energetike, hoće li ona biti dodijeljena drugim zemljama te mogu li druge zemlje, ukoliko ulože u proizvodnju energije iz obnovljivih izvora u BiH, to računati kao svoju kvotu.

U odgovoru na postavljena pitanja g. **Kopač** naglasio je da obveze koje za Bosnu i Hercegovinu proizilaze iz Trećeg energetske paketa moraju biti preuzete na državnoj razini. Tako npr. DERK (ili netko drugi) mora imati određene nadležnosti u sektoru plina ili, primjerice, certifikati za energetske učinkovitost moraju biti izdani na državnoj razini. Bosna i Hercegovina dobrovoljno je ušla u članstvo Energetske zajednice i u svakom trenutku može izaći, premda to iskreno nitko ne želi. U vezi s raspodjelom IPA sredstava rekao je da će sredstva koja Bosna i Hercegovina eventualno izgubi svakako biti raspoređena drugim zemljama. Što se tiče odgode članstva u EU zbog neispunjavanja obveza u pogledu energije iz obnovljivih izvora, naglasio je da je to pitanje za EU, ali i dodao kako je siguran da EU neće odobriti nikome članstvo ukoliko postavljene obveze ne budu ispunjene.

Drugi dio stručne debate započeo je prezentacijom prof. dr. **Nijaza Dizdarevića**, savjetnika u Energetskom institutu "Hrvoje Požar" iz Zagreba i povremenog starijeg stručnjaka za tehnička pitanja na EU projektu "Izrada zakonodavnog okvira za električnu energiju u Bosni i Hercegovini u skladu s pravnom stečevinom Europske unije". U svojoj je prezentaciji g. Dizdarević upoznao nazočne s obvezama koje stoje pred Bosnom i Hercegovinom na putu usklađivanja zakonodavstva u području energetike sa zakonodavstvom EU (cjelokupna prezentacija g. Dizdarevića dana je u pravitku).

Nakon izlaganja g. Dizdarevića uslijedila je nova rasprava. **Nedo Kapetina**, bivši savjetnik ministra vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH a sada predstavnik nevladinog sektora, ukazao je na probleme koje Bosna i Hercegovina ima u pogledu ispunjavanja obveza preuzetih prihvaćanjem Ugovora o EZ-u. Dodao je da podržava članstvo BiH u EZ-u, ali smatra potrebnim u BiH provesti analizu u pogledu mogućnosti ispunjavanja preuzetih obveza. Smatra upitnim može li BiH ispuniti sve preuzete obveze, primjerice u pogledu energetske učinkovitosti ili obnovljivih izvora energije itd. Realno, jedino na polju hidroenergije BiH ima potencijal, ali je do sada tu veoma malo učinjeno. Takva analiza trebala bi uvažiti realnost u Bosni i Hercegovini i dati odgovor na pitanje kako BiH može dalje sudjelovati u EZ-u.

Mirsad Salkić istaknuo je da BiH mora ispuniti preuzete obveze, jer su one preduvjet za članstvo u Europskoj uniji. Zato se svi u BiH moraju usredotočiti na ispunjavanje obveza. Istina, svjestan je kako će to teško ići, no nema drugog načina želi li se ići naprijed.

Janez Kopač istaknuo je da je EZ osnovana na desetogodišnje razdoblje, do 2016., te da je Vijeće ministara donijelo odluku o novom produljenju za idućih deset godina, do 2026. godine. Bosna i Hercegovina nije bila protiv te odluke. Dodao je da je članstvo u EZ-u zapravo jedan od zahtjeva Europske unije u procesu europskih integracija BiH.

Boško Kenjić iz Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH osvrnuo se na obveze koje proizilaze iz direktive o sadržaju sumpora u gorivu. Istaknuo je da bi BiH sada, nakon privatizacije naftne industrije, trebala pokrenuti inicijativu za utvrđivanje novoga roka u kojemu treba ispuniti obveze iz te direktive. Postavio je i konkretno pitanje u vezi s uvjetom za realizaciju projekta Južnog toka koji prolazi kroz zemlje članice EZ-a, te posebice njegovog kraka kroz Republiku Srpsku.

Janez Kopač rekao je kako se uvijek može pregovarati o ispunjavanju obveza u pogledu sumpora, ali to treba inicirati zemlja članica EZ-a. Dakle, teoretski je to moguće, ali je izrazio veliku sumnju u to bi li to ostale zemlje prihvatile. U vezi s pitanjem Južnog toka istaknuo je kako je to važan projekt za koji treba riješiti pitanja pravne, ekonomske i političke naravi, te će trebati još mnogo energije da bi se to ostvarilo. U nastavku je naglasio da bez poštivanja Trećeg energetskeg paketa odnosno procedura unutar Europske unije neće biti ni realizacije ovog projekta. U pogledu prolaska kraka Južnog toka kroz Republiku Srpsku, istaknuo je to treba odobriti regulator u Bosni i Hercegovini, čime će se potvrditi da je on sukladan s propisima iz Trećeg energetskeg paketa. Bez uvažavanja obveza koje proizlaze iz Ugovora o EZ-u, projekt neće moći dobiti bankarsku potporu.

Nijaz Dizdarević dao je svoj komentar glede pitanja o projektu Južni tok i statusa Bosne i Hercegovine kad je u pitanju ovaj projekat. Naglasio je kako je ova debata dobra prilika za spominjanje Južnog toka u kontekstu Trećeg paketa, odnosno direktiva Europske unije o unutarnjem tržištu električne energije. Istaknuo je problem razdvajanja operatora prijenosnog sustava, a kad je riječ o novom infrastrukturnom objektu, moguće je razdvojiti operatora prijenosnog sustava samo na vlasničkoj razini. Investitor u Južni tok i tvrtka koja želi operirati taj cjevovod mora biti certificirani operator prijenosnog sustava za sve zahtjeve Trećeg paketa, što znači da se ta tvrtka ne smije baviti kompetitivnim djelatnostima. Kazao je kako u Bosni i Hercegovini, na teritoriju Republike Srpske, postoji izražena jaka želja za tom investicijom, ali nedostaje nekoliko bitnih karika u kontekstu Trećeg paketa: zakon na državnoj razini, certifikacija operatora i ispunjavanje uvjeta za investitora iz treće zemlje.

Mubera Bičakčić istaknula je da je ključni uzrok neispunjavanja obveza BiH isključivo političke naravi. Navela je što smatra prioritetima u energetsom sektoru u BiH. Prvo je deblokada rada Elektroprijenosa BiH. Elektroprijenos treba pripremiti investicijski plan kako bi se mogla deblokirati sredstva na računu ove kompanije, kako je dogovoreno na sastanku u Bruxellesu u studenome 2012. godine. Drugo je pitanje (ne)uspostave unutarnjeg tržišta plina u BiH, zbog čega je Ministarsko vijeće Energetske zajednice donijelo odluku kojom se konstatira da BiH krši Ugovor i dan je rok do lipnja 2014. za ispunjavanje preuzetih obveza. Naglasila je kako to treba provesti donošenjem zakona na državnoj razini, s obzirom na to da se radi o reguliranju prekograničnog transporta plina koji je, zajedno s međuentitetskim transportom, u nadležnosti BiH. I treće je akcijski plan BiH iz područja obnovljive energije koji mora biti sukladan s preuzetom direktivom EU i donesen na državnoj razini radi utvrđivanja mjera za ispunjavanje zadanog cilja od 40% za udio obnovljive energije u potrošnji električne energije do 2020 godine. Na kraju je postavila i konkretno pitanje - može li BiH, ukoliko usvoji propise iz Trećeg energetske paketa, postati vodeća ugovorna stranka u provedbi Ugovora o EZ-u u području električne energije?

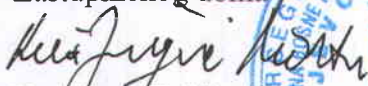
Janez Kopač kazao je da je to moguće, no dodao je kako su i druge zemlje, poput Srbije, Crne Gore ili Makedonije, veoma aktivne u ispunjavanju svojih obveza, tako da je teško realno očekivati da se to zaista i dogodi - da BiH postane vodeća stranka u provedbi Ugovora o energetske zajednici.

Sanela Pokrajčić, članica Regulatornog povjerenstva za energiju u FBiH (FERK), osvrnula se na prezentaciju g. Dizdarevića u dijelu koji se odnosi na usklađivanje zakonodavstva BiH sa zakonodavstvom EU, a osobito na dio u kojem je kazano da će proizvodnja električne energije nakon 1. 1. 2015. biti potpuno deregulirana. U vezi s tim je postavila i konkretna pitanja: Zašto je u prijedlogu konzultanata koji rade na Zakonu o električnoj energiji u FBiH u nadležnosti FERK-a izrada metodologije i utvrđivanje troškova ugljena do potpune deregulacije proizvodnje, uzimajući u obzir da je predviđeno stupanje na snagu zakona 1. 1. 2015.? Ukoliko je proizvodnja u potpunosti deregulirana, tj. koja je svrha utvrđivanja metodologije za univerzalnog opskrbljivača na tržištu? Zar tržišna cijena energije nije ta koju univerzalni opskrbljivač koristi kada je proizvodnja deregulirana?

U odgovoru je **Nijaz Dizdarević** glede problema reguliranja cijene ugljena za potrebe električne energije, koji je trenutačno prisutan u Federaciji BiH, rekao da ta situacija vrijedi do trenutka dok proizvodnja električne energije kao djelatnost ne postane tržišna kategorija. Preuzimanjem Trećeg paketa problem cijene ugljena više neće biti problem energetske regulatora, već regulatora zaštite tržišnog natjecanja. U nastavku je dao obješnjenje za univerzalnu opskrbu električnom energijom, tko su korisnici te način izbora univerzalnog opskrbljivača.

Debata je završena u 13.45 sati, nakon čega je uslijedio ručak za sve učesnike u restoranu Parlamentarne skupštine BiH.

Predsjedatelj
Povjerenstva za vanjske poslove
Zastupničkog doma

Dr. Mirza Kušljugić

Prvi zamjenik predsjedatelja
Povjerenstva za vanjsku i trgovinsku politiku,
carine, promet i veze
Doma naroda

Stjepan Krešić

Informaciju sastavio: Nenad Pandurević, tajnik Povjerenstva za vanjsku i trgovinsku politiku, carine, promet i veze Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

Dostaviti:

- Povjerenstvu za vanjsku i trgovinsku politiku, carine promet i veze Doma naroda
- Povjerenstvu za vanjske poslove Zastupničkog doma
- zastupnicima u Zastupničkom domu PSBiH: Aleksandri Pandurević, Anti Domazetu i Nermini Zaimović-Uzunović
- Sektoru za međunarodne odnose i protokol
- a/a